

Állattani szakosztály. A kir. m. Természettudományi Társulat állattani szakosztályának 1900. november hó 9-én tartott ülésében A. Aigner Lajos „Érdekes hazai lepkéket“ és fajváltozatokat mutatott be, nevezetesen néhány hermaphroditát, a *Lycaena baetica* harmadik példányát, mely Budapest környékeről ismeretes, *Polyommatus dispar* var. *rutilus*, *Apatura Ilia.*, *Melitaea Parthenie* var. *varia*, *Deilephila nerii*, *Syntomis Phegea* var. *Iphimedia* és *Arctia Hebe* feltűnő példányait, végül pedig a Vanessák természetesen előforduló és mesterséges úton — nagy hideg, nagy meleg folytán — produkált eltéréseiről értekezett. Dr. Kertész Kálmán „Új-guineai szárnyatlan új légyfajról,“ t. i. szárny- és billér nélküli légyről értekezett, amelyet B i r ó L a j o s újabban felfedezett. — A december hó 7-én tartott ülésben először is Dr. Lendl Adolf értekezett „Egy edekesebb kerekhálós pókfajról.“ (Külön ismeretjük.) Majd Méhely Lajos ismertette „Magyarország galléros gyíkjait és köztük egy új hazai fajt,“ melylyel együtt, immár 4 hazai fajt ismerünk. Végül Dr. Horváth Géza bemutatta Schmiedeknecht-nek tervezett zoológiai utazásának programját, melyet más helyen ismertetünk. — Az 1901. évi január hó 4-én tartandó ülésben Dr. Horváth Géza a levelészek potroh-csőveiről, Dr. Kertész Kálmán a szövő legyekről, Dr. Rátz István pedig egy új hazai metyefajról fog értekezni.

A kerekhálós pókok hálairól értekezett Dr. Lendl Adolf a kir. magy. Természettudományi Társulat állattani szakosztályának decemberi ülésében. A legegyszerűbb hálót készítik a *Tetragnatha*-félék, a melyek különösen fiatal korukban a hálójuk közepén tartózkodnak. Ott rögtön megérik, hogy a hálóba esett rovar hol vergődik, mert a sugarakban szétmenő küllőfonalak rezgése révén értesülnek arról. A nagyobb *Tetragnatha*-fajok, valamint több *Epeira*-faj a hálón kívül szokott ülni valami levélen, gallyon, vagy más tárgyon. De ezek is érintkezésben maradnak hálójukkal, mert annak valamelyik szélső keret-fonalát tartják kinyújtott lábaik karmaiban. Ha a háló megmozdul, megrendül a fonal is, és a pók oda siet a háló közepébe, a hol azután az illető küllőfonal mentén a vergődő zsákmányhoz igyekszik. Vannak fajok (*Epeira*, *Meta*), melyek a hálótól tovább eső pontokon választják meg a űvhelyüket. Ezek külön összekötő fonalakat kötnek ki a háló kerete és bűvhelyük között. De az előhaladottság egyik következő fokán azt is találjuk már, hogy az illető pókfajok épen a hálónak abba az irányba eső küllőfonalát hosszabbítják és töldják meg lakásukig (*Singa*), de sőt a háló síkjából kitérő külön fonalat is húznak a háló közepétől kiindulva lakásukig. Ez az úgynevezett vezérfonal (Herman Ottó.) Minthogy a vezérfonal a háló másik oldalára esik, a pók csak úgy juthat a háló másik oldalára, hogyha a hálóban hézagot hagy és csakugyan vannak ilyen kerekhálók (*Meta*, *Zilla*), melynek felső részén 3—4 küllőköze üres hézag. Ezeknek a hálója tehát már nem teljes kerék, hanem egy része hiányzik belőle. Ennek folytatásaként tekinthetnők a *Hyptiotes* hálóját, mert az

már csak néhány, többnyire 4 küllőnek megfelelő spirális fonallal bír, e kerékeknek többi része hiányzik. Ez már csak egy kisebb része az eredeti kerekhálóknak. Azonban a *Hyptiotes*-fajok minden anatómiai és egyéb sajátágaikban is annyira eltérnek a tulajdonképeni kerekháló-pókoktól, hogy nem tekinthetők közeli rokonoknak s így nem valószínű, hogy az ő hálójuknak a formája az eredeti kerekhálókéből fejlődött volna ki. Ezt a nézetet támogatja az a körülmény is, hogy a *Hyptiotes* sokban hasonlít az *Uloborus*-félékhez és ezeknek a hálója szintén csonka, hézagos kerekháló, mely ugyan más schema szerint készül, mint a tulajdonképeni kerekhálósoké. Az *Uloborus* hálójára vissza lehet vezetni a *Hyptiotes* hálójának az alakját, és így valószínű, hogy ezen a réven alakult az ki. Az *Uloborus*-félék épügy, mint a *Hyptiotes* is, úgy látszik rokonságban vannak a *Dictynia*-félékkel, a melyek halóm már észre lehet venni a hajlamot ahhoz, hogy síkban feszítsék ki a háló összes fonalait, a miben valószínűleg a kerekháló készítésnek első kezdete rejlik.

Keleti utazást zoologusok, botanikusok és vadászok részére rendez Dr. Schmiedeknecht O. Blankenburgban, a ki már két évvel ezelőtt is rendezett ugyancsak a Keletre igen sikerült ily utazást. Ez alkalommal az összeverődő társaság, Münchenből kiindulva, Triesten át első sorban Egyiptomba utazik és különösen Kairónak zoologailag gazdag környékén fog kutatni. Majd huzamosb ideig tartózkodik Palesztinában, nevezetesen a gyönyörű Jordan-völgyben, a Holt tengernél, Jerichóban, a Genezareth tavanál és a Karmel-hegységben. Visszaterében Beiruton, Konstantinápolyon és Sofián át Bécsbe megy s útközben Budapesten is fog néhány napot tölteni. Indulás: márczius hó közepe; az utazás tartama: 75 nap. Az egész utazás (hajón I. vasúton II-osztály) teljes ellátással 2500 márkába kerül.

Mennyire távozik a rovar a földtől? Havasokban bizonyos lepkefajok még 2—3000 m. magasságban is fordulnak elő, de ezzel voltaképp a földtől nem távoznak el messzire, valamint azok a zúgópillék sem, melyeket sík tengeren figyeltek meg. A léghajósokkal azonban gyakran megtörténik, hogy olyan magasságban, a hol már azt hiszik hogy mindenféle állati élet megszűnt, rovarral találkozhatnak. Így Bacon angol csillagvizsgáló, mikor mult év novemberének közepetáján léghajóból vizsgálta a Leonida-meteorok hullását, 800 lábnyi magasban egy acélkék színű dongóval találkozott, mely egyhangú zúgással repkedte körül a légi vendéget. Flammarion a híres francia csillagász azt beszéli, hogy gyakran találkozott körülbelül 1000 méternyi magasságban fehér lepkékkel. Ilyen magasságban már rendesen megszűnik minden állati élet; a meddig a szem ellát, sehol sincs madár vagy rovar, mely dalával vagy zümmögésével fölviditaná a kietlen némaságot.